

Hodnotenie zraniteľnosti mesta Bratislava na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy – príklad z praxe

Metropolitný inštitút Bratislavy, Prírodovedecká fakulta UK

*Mgr. Eva Čulová, PhD., Mgr. Monika Jurašiková, doc. RNDr. Eva Pauditšová, PhD.,
Mgr. Martin Jančovič, PhD.*

Mesto Bratislava v súčasnosti pripravuje aktualizáciu akčného plánu adaptácie a udržateľného energetického rozvoja mesta do roku 2030 (SECAP 2030). Pre potreby akčného plánu vytvára Metropolitný inštitút Bratislavy komplexné hodnotenie zraniteľnosti mesta na nepriaznivé dôsledky meniacej sa klímy. Použitý metodický postup pod názvom IVAVIA (Impact and Vulnerability Analysis of Vital Infrastructures and built-up Areas) kombinuje participatívne metódy s kvantitatívnou analýzou pomocou produktov DPZ – diaľkového prieskumu zeme (Sentinel-2, produkty dostupné z Land Monitoring Service, Landsat 8) ako aj ďalšími dôležitými vstupmi, akými sú napríklad územné plánovacie podklady mesta. Prvým dôležitým krokom je participatívnym spôsobom vytvoriť tzv. „impact chains“, ktoré pre potreby Bratislavy vytvorili zástupcovia mestskej samosprávy s facilitáčnou podporou odborníkov z Metropolitného inštitútu a Prírodovedeckej fakulty UK. Tieto reťazce pomáhajú identifikovať všetky relevantné atribúty ako dôsledky, expozícia, citlivosť a adaptívna kapacita /resp. kapacita vyrovnávať sa/, ako aj definovať možné kaskádovité efekty a kauzality medzi nimi. V druhom kroku boli pre jednotlivé atribúty vytvorené reprezentatívne priestorové údaje, ako napr. teplota krajiny pokrývky a rôzne indexy, vyjadrujúce vlastnosti krajiny pokrývky, či demografické a socio-ekonomické informácie, a pod, ktoré vstupovali do záverečného hodnotenia. Reťazce boli orientované na vlny horúčav a zraniteľnosť obyvateľstva mesta, zrážky a zraniteľnosť dopravnej infraštruktúry. Mapové výstupy sú určené v prvom rade pre využitie v rámci pracovných balíčkov samotného hodnotenia zraniteľnosti, kde sú zastúpení externí odborníci, ale najmä odborníci z mestskej samosprávy – na oblasti kvalita života a zdravie obyvateľov, mobilitu, energetiku, udržateľný urbanizmus a cirkulárna ekonomika. Aj keď produkty DPZ, vrátane produktov dostupných pomocou Copernicus Land Monitoring Service do značnej miery pomáhajú vykryť nedostatok analytických podkladov v dostatočnej podrobnosti pre potreby miestnych samospráv, stále veľkou výzvou ostáva mapovanie rôznych špecifik, pre jednotlivé komunity ako napr. zraniteľnej populácie, ktoré sa nezaobíde bez využívania lokálnych znalostí a spolupráce s jednotlivými organizáciami mesta. Akčný plán adaptácie na zmenu klímy a udržateľného energetického rozvoja 2030 je realizovaný ako aktivita v rámci projektu: „Klimaticky odolná Bratislava – Pilotné projekty zamerané na dekarbonizáciu, energetickú účinnosť budov a udržateľné hospodárenie s dažďovou vodou v mestskom prostredí“ (číslo projektu: ACC01P03). Projekt bol podporený Grantom EHP a Nórska, s príspevkom zo štátneho rozpočtu SR.